

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В останню чверть ХХ століття світова економіка перейшла на новий етап свого розвитку, який характеризується активізацією процесів глобалізації в усіх сферах економіки, шляхом транскордонного руху фінансових ресурсів, використання новітніх технологій, встановлення якісно нових економічних зв'язків.

Входження України в глобалізаційні та інтеграційні процеси, крім нових можливостей, несе за собою цілий ряд небезпек та загроз, які потребують адекватних підходів щодо їх нейтралізації та створення сприятливих умов для забезпечення належного рівня економічної безпеки суб'єктів господарювання.

В сучасних умовах проблема забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання є найбільш важливою і складною, так як у стійкого, ефективно працюючого суб'єкта господарювання є достатні кошти для вирішення завдань щодо інвестицій та інновацій, захисту інформації, охорони співробітників підприємства, залучення в усі структури висококваліфікованих фахівців тощо.

Загрози економічній безпеці можуть внести дисбаланс в діяльність економічного суб'єкта будь-якого рівня. Вони можуть мати різну ступінь впливу, природу виникнення. Посилення багатьох загроз економічній безпеці відбувається під дією глобалізації, що розвивається вже досить тривалий час [1, с. 78].

Глобалізація сприяє посиленню тенденцій до централізації та уніфікації світової економіки, однак зустрічає опір національних економік через нерівномірність розподілу тих переваг, які вона надає, на користь економічно розвинених країн.

Позитивність глобалізації економічних процесів проявляється в розвитку міжнародних відносин, імпортно-експортних процесів, посиленні і поглибленні культурних зв'язків між державами тощо.

У той же час економіка країни через використання наявних механізмів, ресурсів і можливостей створює нові інноваційні розробки, підвищує коефіцієнт корисного застосування виробничих потужностей на основі диверсифікації та реструктуризації, розширює номенклатуру конкурентоспроможної продукції, освоює світові ринки, просуваючи вітчизняну продукцію, що сприяє зміцненню економічної безпеки країни та її суб'єктів господарювання.

Надходження іноземної продукції на внутрішній ринок, вихід вітчизняної продукції на міжнародний ринок обґрунтовує необхідність у підвищення конкурентоспроможності. Це може стати імпульсом для розвитку, оновлення технологій, економії на масштабах виробництва, зниження собівартості продукції, а, отже, і її ціни, що може вплинути на стабільність економічного зростання. В рамках глобалізації має відбуватися поліпшення якості товарів і послуг, можуть відкритися можливості для розвитку найбільш перспективних галузей.

В той же час процес глобалізації може мати негативний вплив як на стан економічної безпеки держави, так і її суб'єктів господарювання, оскільки економіка країни стає більш відкритою, а внутрішні ринки потрапляють в залежність від ринків інших держав. Загострюються проблеми економіки, суспільства, сировинної забезпеченості.

Глобалізаційні процеси також впливають на характер ризиків підприємницької діяльності суб'єктів господарювання. Незважаючи на численні переваги ведення міжнародного бізнесу, глобалізація сприяє поширенню національних і регіональних криз на всі країни світу, тим самим підвищуючи ризик нестабільності світової економіки.

Оскільки будь-яке промислове виробництво, критично залежить від відповідної інфраструктури (електрика, газ, нафту, телекомунікації, водопостачання, земельні ресурси, опалення, транспорт, безпека і т.д.), інфраструктурний ризик заслуговує на постійний моніторинг.

Якість інфраструктури є важливим фактором, що визначає здатність суб'єктів господарювання до отримання вигод від глобалізації, особливо у сфері світової торгівлі. У регіонах світу, що швидко розвиваються, поставка важливих ресурсів інфраструктури вже не в змозі задовольнити попит.

Глобалізація відкриває транснаціональним корпораціям доступ на національні ринки, посилюючи тим самим конкуренцію у світовій економіці і підвищуючи ризик міжнародної конкуренції. При цьому глобалізація сприяє формуванню гарантованого світового попиту на певну продукцію, тим самим знижуючи ризик зниження попиту.

Глобалізаційні процеси дозволили підприємствам розширити бізнес, поставляючи товари та послуги в глобальному масштабі, і отримувати вигоду від аутсорсингу ключових бізнес-функцій, таких як інформаційні технології та обслуговування клієнтів на місцях.

Процеси глобалізації дозволили підприємствам розширити свою виробничо-збутову мережу і влаштуватися в багатьох країнах.

Прискорення глобалізації протягом останніх років було пов'язане зі змінами в ланцюгах постачань. Швидка поява нових глобальних можливостей для виробництва і продажу товарів, зниження транспортних і логістичних витрат, і нові методи управління, дали потужний поштовх до створення ланцюгів постачань, які мають більш широке глобальне охоплення. Це призвело до того, що ланцюги постачань стають все більш складними і підвищують ризик недопоставок.

Інтеграційні та глобалізаційні процеси сприяють поглибленню спеціалізації і міжнародного поділу праці. В цих умовах більш ефективно розподіляються кошти і ресурси, темпи зростання прямих інвестицій набагато перевищують темпи зростання світової торгівлі, що є найважливішим фактором у трансферт промислових технологій.

Глобалізація економічних процесів може призвести до підвищення продуктивності праці в результаті раціоналізації виробництва і поширення передових технологій, а також конкурентного тиску на користь безперервного впровадження інновацій у світовому масштабі. Глобалізація дає країнам можливість мобілізувати більш значний обсяг фінансових ресурсів, оскільки інвестори можуть використовувати більш широкий фінансовий інструментарій.

Посилення глобалізаційних процесів підсилює конкурентну боротьбу за розширення сфери впливу, сприяє формуванню і розвитку нових ринків збуту. Зміна структури конкурентних відносин сприяє появі та розвитку нових компаній, що використовують конкурентні переваги глобалізації. В результаті, діяльність суб'єктів господарювання стає більш багатоваріативною, спрямованою на мінімізацію витрат і розвиток інноваційної діяльності. Внаслідок глобалізації конкурентних відносин змінюється роль національних ринків, а також посилюється залежність від міжнародного фінансового ринку [2, с. 91].

В той же час, в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів, на перший план виходить ряд негативних факторів, серед яких:

- невпевненість в гарантованому постачанні сировини та енергоносіїв на довгостроковій основі при відсутності або виснаженості власних геологічних запасів, зростаючій дорожнечі видобутку ключових корисних копалин;
- технологічна залежність від передових країн світу при створенні ними штучних перешкод на шляху розповсюдження досягнень НТП;
- фінансова залежність вітчизняної економіки від інших країн і міжнародних фінансових організацій;
- діяльність тіньових структур, неконтрольований вплив за межі України інтелектуальних, матеріальних і фінансових ресурсів;
- збереження системи прихованої дискримінації, політичного й економічного домінування [3, с. 9].

Однією з найважливіших причин зниження економічної безпеки підприємств України в останні роки стало зростання кількості підприємств і організацій, які характеризуються випуском продукції, рівень конкурентоспроможності якої не відповідає міжнародним нормам і викликає зниження показника сальдо «експорт-імпорт» країни. Фінансова політика багатьох підприємств переважно зводиться до зростання короткострокових прибутків. У той же час інноваційний рівень їх виробництва, конкурентоспроможність товарів не задовольняють якісні суспільні потреби і не відповідають вимогам світового ринку.

Для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на зовнішньому ринку необхідно вводити більш жорсткі системи контролю якості, активніше впроваджувати енергозберігаючі технології. Потрібно відходити від сировинного експорту в бік продажу переробленої готової продукції.

На основі вищевикладеного матеріалу можна зробити висновок, що глобалізація являє собою складне, багатогранне явище, без урахування якого неможливо сформувати ефективний механізм забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання.

Під впливом глобалізації зростають певні ризики, зокрема ризик нестабільності світової економіки, ризик міжнародної конкуренції, ризик недопоставок. Інші ризики в умовах глобалізації знижуються: інфраструктурний ризик, ризик падіння попиту. В той же час глобалізація економічних процесів надає нові можливості в плані інноваційного розвитку, зниження транзакційних витрат і в результаті – сприяє створенню конкурентних переваг.

Незважаючи на наявні ризики, труднощі, загрози забезпеченню економічної безпеки суб'єктів господарювання, глобалізацію можна вважати чинником посилення вітчизняної економіки, підвищення її конкурентоспроможності.

Список використаної літератури:

1. Орлик О. В. Вплив факторів глобалізації на економічну безпеку суб'єктів господарювання // Пріоритети розвитку національної економіки в контексті євроінтеграційних та глобалізаційних викликів: монографія / за заг. ред. О. С. Іванілова. Х.: ФОП Панов А. М., Видав. дім «В справі», 2016. С. 76-87.
2. Радюкова Я. Ю. Транснаціоналізація естественных монополий как фактор их конкурентоспособности в условиях глобализации // Социально-экономические явления и процессы. 2014. № 3(061). С. 89-93.
3. Концепція економічної безпеки України. Ін-т екон. прогнозування; кер. проекту В. М. Геєць. К.: Логос, 1999. 56 с.